

(ඊ) වර්තන නියැදි සමීක්ෂණ

1. හැඳින්වීම

1972 දී, ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ, සංඛ්‍යා විමර්ශන අංශය මගින් සමීක්ෂණයන් දෙකක් අවසන් කර ඇත. ඒවා නම්:

(අ) නව කෘෂිකාර්මික ණය ආපසු ගෙවීම් පැහැර හැරීමේ සමීක්ෂණය
සහ

(ආ) මිලිස්ස සහ බේරුවල ප්‍රදේශයන්හි ධීවර කර්මාන්ත කටයුතු පිළිබඳ ධාරිතා උප-
යෝගීකරණ සමීක්ෂණය.

1973 වසරේ මුල් කොටසේදී පාරිභෝගික මුදල් සමීක්ෂණයක් පැවැත්වීම සඳහාද මෙම කාලච්ඡේදයේදී සැලසුම් කරන ලදී.

(අ) නව කෘෂිකාර්මික ණය ආපසු ගෙවීම් පැහැර හැරීමේ සමීක්ෂණය

ගොවිජන සේවා දෙපාර්තමේන්තුව මගින් පාලනය කරන ලද කලින් පැවති ණය ක්‍රමය වෙනුවට 1967 දී ඇති කරන ලද නව කෘෂිකාර්මික ණය ක්‍රමයේ ක්‍රියාකාරිත්වය මගින් ණය ආපසු ගෙවීම් අනුපාතිකයෙහි කිසියම් දියුණුවක් ඇති කර නොමැත. නව කෘෂිකාර්මික ණය ක්‍රමය යටතේ ගත් ණය පැහැර හැරීම් 1971 වන විට විශාල ප්‍රමාණයක් විය. රජයටත්, මහජන බැංකුවටත් තවදුරට බරපතල පාඩු වීද දරා ගැනීමේ ප්‍රශ්ණයට මුහුණ පෑමට සිදුවිය. ණය ආපසු ගෙවීම පහත මට්ටමක පැවතීමට, ප්‍රධාන හේතු කවරේදැයි සොයා බැලීම සඳහා මෙම ණය ක්‍රමයේ ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳව ග්‍රාමීය මට්ටමේ නියැදි සමීක්ෂණයක් මහ බැංකුව මගින් පවත්වන ලදී. දිවයින පුරා සිටි ණය පැහැර හරින්නවුන් 841 දෙනෙකුගෙන් නියැදිය සමන්විත විය.

සමීක්ෂණයේදී, දත්තයන් පිළිබඳ ප්‍රධාන ශීර්ෂයන් ෫෪ කරගනු ලැබුයේ, නව කෘෂිකාර්මික ණය ක්‍රමය ආරම්භ කළ දිනය වන 1967-09-01 වැනි දින සිට 1970-12-31 වැනි දින දක්වා වූ මාස 40 ක් අඩංගු වන කාලච්ඡේදය සඳහා අදාළ වන පරිදිය. නියැදියට ඇතුළත් කර ගත් ණය ගෙවීම් පැහැර හැර සිටින එක් එක් ණයගැතියා සම්බන්ධයෙන් වූ වෙනත් තොරතුරු අතර, ඔහුගේ පවුලෙහි සංඛ්‍යාව, පාසැල් යන දරුවන් ගණන සහ අධ්‍යාපනය, උත්සව, නඩු හබ, විවාහ, රෝගාබාධ, පාරිභෝගික භාණ්ඩ සහ ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය සඳහා දරන්නට වූ ප්‍රධාන වියදම්, උපලේඛනය මගින් විමසන ලදී. විමර්ශණයට භාජනය වන කාලච්ඡේදය තුළ, එක් එක් වගා කන්නයේදී වගා කළ බිම් ප්‍රමාණය, අස්වැන්න සහ ඒවායේ වටිනාකම් මෙන්ම, හෝග පාළු බිම් ප්‍රමාණයද වාර්තා කරන ලදී. ලබාගෙන ඇති ණය මුදල් හා ණය ආපසු ගෙවීම් පිළිබඳ වාරිකව ගණන් ගැනීමක් ද උපලේඛනයෙන් නියම කෙරිණි. සමුපකාර සමීති මගින් අනුගමනය කරන ලද ක්‍රියා මාර්ගයන් පිළිබඳ දර්ශක ලබා ගැනීම සඳහා යවන ලද සිහිපත් කිරීම් සංඛ්‍යාව පිළිබඳව හා සමුපකාර සමීති නිලධාරීන් ණය පැහැර හැර සිටින්නන් හමුවීම සඳහා ගිය වාර ගණන් පිළිබඳ ප්‍රශ්නද ඊට ඇතුළත් කරන ලදී. ණය පැහැර හරින්නාගේ අදහසටම අනුව, ණය පැහැර හැරීමට හේතුව උපලේඛනයේ අගට යෙදුන සෘජු ප්‍රශ්නයක් මගින් විමසීමට උත්සාහ දරා ඇත.

මෙහි වාර්තාව ප්‍රකාශයට පත් කර තිබෙන අතර ප්‍රතිඵලවල සම්පිණ්ඩනයක් පහත දක්වේ.

නියැදියට ඇතුළත් වූ ණය පැහැර හරින්නන්ගේ සංඛ්‍යාව 841 ක් විය. මෙකී ණය පැහැර හරින්නවුන්ගේ කුමුම්බක සාමාන්‍ය ප්‍රමාණය පුද්ගලයන් 6.7 ක් වී. සාමාන්‍ය වශයෙන්, ණය පැහැර හරින්නෙකුට මසකට රුපියල් 258.5 ක ආදායමක් ලැබිණි. ආදායම් ලබන ගෙවීම් පැහැර හරින්නන්ගෙන් ඉහළ සියයට 10 මුළු ආදායමෙන් සියයට 36 ක් ලබා ඇති අතර, පහළ සියයට 10 ලබා ඇත්තේ ආදායමින් සියයට 2 ක් පමණි.

එක් වගා කන්නයකදී ගෙවීම් පැහැර හරින පවුල් ඒකකයකට ලැබුණ සාමාන්‍ය ආදායම රුපියල් 1,551 ක් විය. නව කෘෂිකාර්මික ණය යටතේ වූ රුපියල් 136.2 ඇතුළුව එක් වගා කන්නයකදී, එක් පවුලක් විසින් ලබා ගත් සාමාන්‍ය ණය ප්‍රමාණය, රුපියල් 306 කි. සාමාන්‍ය ණයගැතිකම (සියළු ණය ඇතුළුව) සාමාන්‍ය ආදායමෙන් සියයට 20 කට ආසන්න විය. සෑම ගොවියෙකු විසින්ම, ආසන්න වශයෙන් අක්කර 2.4 ක ප්‍රමාණයක් වගා කරන ලද අතර, ඔහු ලබා ඇති ණය ප්‍රමාණය ඔහුගේ ආදායමට වඩා වගා කළ බිම් ප්‍රමාණය කෙරෙහි දැඩි සම්බන්ධතාවයක් දක්වයි.

සාමාන්‍යයෙන්, සියළු ණයවල ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් ගත් විට නව කෘෂිකාර්මික ණයවලින් සියයට 24.2 ක් කල්පසු වී තිබිණ. නව කෘෂිකාර්මික ණය කෙරෙහි රුපියල් 492 ක නොපිය වූ ශේෂයක් සෑම ණය පැහැර හරින ගොවියකු වෙතම විය. මේ අනුව මාසික පදනමක් මත, එක් ණය පැහැර හරින ගොවියකු සඳහා වූ ණය රුපියල් 12.3 කට ආසන්න විය.

සමීක්ෂණ අවධියේදී, නව කෘෂිකාර්මික ණයවලින්, සියයට 54 කට ආසන්න ප්‍රමාණයක් නොපියවී තිබුණි. කල්පසුවූ ණය ප්‍රමාණය ආදායමෙන් සියයට 4.8 ක් වූ අතර, ණයට ගෙන ඇති ප්‍රමාණය ආදායමෙන් සියයට 8.8 ක් විය. සියළු ණය අනුව සලකා බලන කළ, ආදායමේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් ණයට ගෙන ඇති ප්‍රමාණය සියයට 19.7 ක් ද, කල් පසු වූ ණය ප්‍රමාණය සියයට 12.6 ක් ද වී ඇත.

ණය පැහැර හැරීමට හේතු පිළිබඳව ණය පැහැර හරින්නන්ගෙන්ම විමසීමට තීරණය කර තිබිණ.

දෙන ලද පිළිතුරු පදනම් කොට ගෙන ණය පැහැර හැරීමේ හේතු 17 ක් හඳුනාගත හැකි විය. ඊට අදාළ දත්තයන් පහත දැක්වෙයි.

II (ජ) 1 සංඛ්‍යා සටහන

ණය පැහැර හැරීමේ හේතූන් අනුව වර්ග කරන ලද කල්පසුවූ ණය ප්‍රමාණය

ගෙවීම් පැහැර හැරීමට හේතුව	ගෙවීම් පැහැර හරින්නන්		කල්පසුවූ නව කෘෂිකාර්මික ණය (පොළී සහිතව)	
	සංඛ්‍යාව	ප්‍රතිශතය	ප්‍රමාණය (රුපියල්)	ප්‍රතිශතය
1. බෝග පාච්ච	222	26.4	135,931	32.8
2. අඩු ආදායම	145	17.2	66,968	16.2
3. ගෙවීමේ අදහසක් නොමැතිකම	101	12.0	60,503	14.6
4. අසනීප / මරණ	75	8.9	36,680	8.8
5. සමුපකාර නිලධාරීන්ගේ උද්‍යුක්ත භාවය	74	8.8	26,122	6.3
6. සමුපකාරවල දූෂණයන්	66	7.8	20,803	5.0
7. අධික වියදම් (නඩු, උත්සව යනාදිය)	19	2.3	8,674	2.1
8. ණය කපා හරින ලද බි සිතීම	17	2.0	6,603	1.6
9. ණය වැරදි ලෙස යෙදවීම	16	1.9	7,188	1.7
10. ණය මුදල් මුළුමනින්ම දුන් දීමනායේ සැළකීම	14	1.7	7,163	1.7
11. වාරිමාර්ග පහසුකම් හිඟකම	13	1.5	4,885	1.2
12. අධික ප්‍රාග්ධන වියදම්	4	0.5	2,915	0.7
13. රජයේ නිලධාරීන්ගේ දූෂණ	5	0.6	3,234	0.8
14. අධික ණයභාවිතය	10	1.2	5,451	1.3
15. සේවා විග්‍රහණය	3	0.4	1,005	0.2
16. දේශපාලන නොමඟ යැවීම	3	0.4	1,216	0.3
17. සලාක පොත් පවරාදීමේ පහසුකම් ඉවත් කිරීම	2	0.2	75	...
18. අනෙකුත්	52	6.2	19,282	4.7
එකතුව	841	100.0	414,698	100.0

ඇතැම් හේතූන්, එකිනෙකට සම්බන්ධ වී තිබීම නිසා හෝ ඒවා එකිනෙක කාණ්ඩවලට වෙන් කර දැක්විය නොහැකි නිසා හෝ ඒවා එක් ගණයක ලා දැක්විය හැකිය.

ණය පැහැර හැරීමට වැදගත් ම හේතුව වී ඇත්තේ බෝග විනාශවීමය. ණය පැහැර හරින්නවුන්ගෙන් සියයට 26 කට ආසන්න ප්‍රමාණයක් කල්පසුවූ ණයවලින් සියයට 32.8 ක් ආපසු ගෙවා නොමැත. බෝග පාළුව, විශේෂයෙන්ම යුළ ගොවීන් අතර ආදායම හීන කරවන්නකි. ආසන්න වශයෙන් ගෙවීම් පැහැර හරින්නන් සියයට 17.2 ක් පමණ, නියම කාලයට ණය ආපසු ගෙවීමට නොහැකි වන්නට ප්‍රධාන හේතුව වශයෙන් දැක්වූයේ ආදායම් අඩුකමය. මෙකී ණය පැහැර හරින්නන්, කල් ඉකුත්ව ඇති ණයවලින් සියයට 16.2 කට වගකිව යුතු විය. ආදායම් අඩුවීමට ප්‍රධාන හේතුව බෝග පාළුව නොවේ යයි කිව නොහැක. ගෙවීම් පැහැර හැරීමට ප්‍රධාන හේතුව ආදායම් අඩුකම බව ණය පැහැර හරින්නන් සියළු දෙනාටම පාහේ දැක්වීමට හැකිවී තිබුණද, ඔවුන්ගෙන් සමහර දෙනෙක් වෙනත් සාධකයන් වඩා වැදගත් කොට සැලකූහ. ඉතාමත් වැදගත් හේතූන් දෙක වන ආදායම් අඩුකම සහ බෝග පාළුව එකිනෙකට සම්බන්ධ වූ අතර, කල්පසුවූ ණයවලින් සියයට 49 ක් සඳහා ඒවා හේතු විය. එක් වර්ගීකරණයක් යටතට ගත හැකි එකිනෙකට සම්බන්ධ තවත් හේතු දෙකක් වනුයේ, සමුපකාර නිලධාරීන්ගේ නොසැලකිල්ල සහ සමුපකාරවල දූෂණයන්ය. සමුපකාර නිලධාරීන් නොසැලකිලිමත් නොවී ක්‍රියාශීලීව කටයුතු කළේ නම් නියමිත කලට ණය ආපසු ගෙවීමට ඔවුන්ට හැකි වන්නට ඉඩ තුඩු බව ණය පැහැර හරින්නන්ගෙන් සියයට 8.8 ක් සැල කරඇත. තමන් විසින් ආපසු ගෙවන ණය මුදල් සමුපකාර සමිති මගින් මහජන බැංකුවට නොයවතැයි හෝ ඒවා අතිසි ලෙස පරිහරණය කරනු ඇතැයි සිතූ ඇතැම් ගෙවීම් පැහැර හරින්නෝ (සියයට 7.8) ලබා ගත් ණය මුදල් නියම කාලයේදී ආපසු ගෙවීම් ප්‍රතිඵල රහිතැයි සිතූහ. මේ හේතුව නිසා කල් පසුවූ ණය ප්‍රමාණය මුළු ප්‍රමාණයෙන් සියයට 11.3 ක් විය.

කල්පසුවූ ණය පියවීමට ඇති හැකියාව හා ශක්තිය ඇස්තමේන්තු කර බැලීමේ අදහසින් ආදායම හා වියදම පිළිබඳ දත්තයන් සම්බන්ධ කෙරිණි. ඔවුන්ගේ ආදායම්වලට අනුව කල් පසුවූ ණය පියවීමට, පැහැර හරින්නන් සතු හැකියාව පහත දැක්වෙන සංඛ්‍යා සටහනින් දැක්වේ.

II (ඊ) 2 සංඛ්‍යා සටහන

ආදායම් කාණ්ඩ අනුව වූ කල් පසු වූ ණය හා සසඳන කල්හි එකී ණය පියවීමට ඇති හැකියාව

ආදායම් කාණ්ඩ මසකට රු. (1)	කල්පසු වූ ණය (පොළී සහිතව) ආදායමේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්		වාර්තා කළ සියළුම වියදම් බෙරුම් කළ විට ආදායමෙන් ඉතිරිවන අනුපාතය (4)	කල්පසුවූ ණය ගෙවීමට ඇති හැකියාව (4)-(3)= (5)
	නව කාණ්ඩාණ්ඩ ණය (2)	සියළු ණය (3)		
0 — 50	19.9	43.1	- 45.2	- 88.3
51 — 100	10.4	21.7	- 20.5	- 42.2
101 — 250	5.9	13.0	+ 0.2	- 12.8
251 — 500	4.7	11.9	+ 14.7	+ 2.8
501 — 750	3.0	7.6	+ 20.1	+ 12.5
751 — 1000	3.4	16.7	+ 48.5	+ 31.8
Over 1000	1.8	10.0	+ 50.3	+ 40.3
එකතුව	4.8	12.6	+ 8.3	- 4.3

රුපියල් 250 කට අඩු ආදායමක් ලබන ගෙවීම් පැහැර හරින්නන්ට සියළුම ණය බෙරුම් කිරීමට හැකිවන තරම් කුඹුන්වත් තත්වයක් නොතිබුන බවත්, රුපියල් 250 කට වැඩි ආදායමක් ලබන්නන් හට එම ණය බෙරුම් කිරීමෙන් පසුව සියළු වියදම් ද ඉක්මවා ධන ශේෂයක් ඇතිවන බවත් සොයා ගන්නා ලදී. දෙවනුව කී වර්ගයෙහි මුළු ආදායමෙන් සියයට 63 ක් ලබන ණය පැහැර හරින්නන්ගේ ප්‍රමාණය සියයට 29 ක් විය. මෙකී ආදායම් ලබන්නවුන් විසින් නව කෘෂිකාර්මික ණය ක්‍රමය යටතේ වූ මුළු ණය ගැනීමට ලිපිත් සියයට 45 ක ණය ලබා ගෙන තිබුණි. ඔවුනට ණය මුදල මුළුමනින්ම බෙරුම් කිරීමට හැකිවී තුබු නමුත්, ඔවුන්ගේ ආපසු ගෙවීම් ඔවුන් ලැබූ ආදායමට සරිලන ප්‍රමාණයකින් නොවීය. මසකට රුපියල් 1000 ක් ඉක්මවන ආදායමක් ලැබූ ණය පැහැර හරින්නන් විසින් ආපසු ගෙවා තිබුණේ ණය මුදල්වලින් සියයට 52 ක් පමණක් වූ අතර, සියයට 60 ක්වූ ඉහළම ආපසු ගෙවීම් අනුපාතිකය ගෙවා ඇත්තේ, මසකට රුපියල් 50 සිට රුපියල් 100 දක්වා වූ ආදායම් කාණ්ඩ මගිනි.

බෝග පාළුව නිසා ආපසු ගෙවීම පැහැර හැරි ණය ප්‍රමාණය, පැහැර හැර ඇති සියළුම නව කෘෂිකාර්මික ණයවලින් සියයට 10 ක් වනු ඇතැයි සමීක්ෂණයේ ප්‍රතිඵල පදනම් කොට ගෙන ඇස්තමේන්තු කර තිබේ. සුදුසු පසු විපරම් විධිවිධානයන් හි හිඟකම හේතු කොට ගෙන ණයවලින් සියයට 45 ක් පමණ ආපසු ලබා ගැනීමට නොහැකි වී ඇත. ණය ආපසු ලබා ගැනීමේ වැඩපිළිවෙළවල් මෙයට වඩා හොඳින් සංවිධානය වී තිබුණේ වී නම්, පැහැර හරින ලද ණය ප්‍රමාණය සියයට 25 කින් අඩු කර ගත හැකිව තිබිණි.

(ආ) මිරිස්ස සහ බෙරුවල ප්‍රදේශයන්හි ධීවර කර්මාන්ත කටයුතු පිළිබඳ ධාරිතා උපයෝගී කරණ සමීක්ෂණය

ධීවර අමාත්‍යාංශයේ ඉල්ලීම පරිදී, බෙරුවල හා මිරිස්ස ප්‍රදේශයන්හි මාළු නිෂ්පාදනය හා අලෙවිය සඳහා පවත්නා හැකියාවන් හා පහසුකම් උපයෝගී කර ගැනීම පිළිබඳව මහ බැංකුව මගින් සමීක්ෂණයක් පවත්වන ලදී.

එකී සමීක්ෂණය,

(අ) බෝට්ටු යෙදීමේ, විශේෂයෙන්ම යාන්ත්‍රික බෝට්ටු යෙදීමේ අරපිරිමැස්ම පිළිබඳ විමසීමකින්ද,

(ආ) ධීවර කුටුම්භයන්හි පවුලේ සංඛ්‍යාව, අධ්‍යාපනය සහ සේවා නියුක්තිය පිළිබඳ විමසීමකින්ද සමන්විත විය.

මෙයට අමතර වශයෙන්, බෝට්ටු ගොඩට ගෙන ඒම හා සුරක්ෂිත නවතා තැබීම, බෝට්ටු සහ ඇන්ජින් අළුත්වැඩියා කිරීම, ඉන්ධන හා තෙල් සැපයීම, මාළු අලෙවිය යනාදිය සම්බන්ධයෙන් තෝරා ගත් ධීවර වරායන් දෙක ආසන්නයෙහිදී ලබා ගත හැකි පහසුකම් පිළිබඳව පොදු වශයෙන් විමසීමක් කරන ලදී.

සමීක්ෂණය සඳහා යොදා ගත් නියැදි රාමුවක් වූයේ, මෙම ප්‍රදේශයන් දෙකෙහි යාන්ත්‍රික බෝට්ටුවල සම්පූර්ණ ලැයිස්තුවකි. බෙරුවල යාන්ත්‍රික බෝට්ටු 74 ක් සහ මිරිස්සේ 85 ක්ද විය. යාන්ත්‍රික නොවන බෝට්ටුවල සුළු නියැදියක්ද ලබා ගන්නා ලදී.

ධීවර යාත්‍රා පිළිබඳ සමීක්ෂණයට අමතර වශයෙන්, ධීවරයන්ගේ කුටුම්භ පිළිබඳ සමීක්ෂණයක්ද පවත්වන ලදී. බෙරුවල ධීවර කුටුම්භ 272 ක ලැයිස්තුවෙන් කුටුම්භ 68 ක නියැදියක් ගනු ලැබින. මිරිස්සේ ධීවර කුටුම්භ 625 ක් විය. ඉන් කුටුම්භ 100 ක නියැදියක් ගත් නමුදු, කරුණු විමසුයේ කුටුම්භ 93 කින් පමණි.

බෙරුවල ක්‍ෂේත්‍ර කටයුතු 1972 අප්‍රේල් 19 වැනිදා ආරම්භ කොට අප්‍රේල් 30 වැනිදායින් අවසන් කළ අතර, මිරිස්සේදී පැවැත්වූ සමීක්ෂණය මැයි 3 වැනිදා සිට 15 වැනිදා දක්වා වූ දින 12 තුළ පැවැත්විණ. අනුක්‍රමයෙන්, දින 7 කදී ඇල්ලු මාළු ප්‍රමාණයන් පිළිබඳ දත්තයන් රැස් කෙරිණි.

විශ්ලේෂණය, ටොන් 3½ මසුන් මරන යාන්ත්‍රික බෝට්ටු උපයෝගී කර ගැනීම පිළිබඳ ආර්ථික කරුණුවලට සීමා වුවකි. පහත දක්වා ඇති පරිදි, සාමාන්‍ය දළ ලාභය (එනම් පරිපාලන හා ක්‍ෂයවීම් සඳහා අඩුකිරීමට පෙරාතුව) බෝට්ටුවකින් රුපියල් 6,600 ක් පමණ වනු ඇතැයි ඇස්තමේන්තු කර තිබේ. බෝට්ටුවක ප්‍රාග්ධන ආයෝජනය රුපියල් 27,000 ක් සේ සැලකුවොත් ඇස්තමේන්තු කර ඇති පරිදි, දළ ලාභය, ප්‍රාග්ධනයෙන් සියයට 25 ක ලැබීමක් වනු ඇත.

II (ජ) 3 සංඛ්‍යා සටහන

ඇල්ලු මාළු ප්‍රමාණයේ වටිනාකම, වර්තන වියදම්, දළ ලාභය, ප්‍රධාන පෙලේ අළුත්වැඩියා කිරීම් - එක් බෝට්ටුවකට වාර්ෂික සාමාන්‍යය

බෝට්ටු අයිතිය	රුපියල්			
	ඇල්ලු මාළුවල වටිනාකම (1)	වර්තන වියදම් (2)	දළ ලාභය (1) - (2)	ප්‍රධාන පෙලේ අළුත්වැඩියා කිරීම් සඳහා වියදම්
සමුපකාර	20,229	14,729	5,500	2,505
පෞද්ගලික	29,265	22,543	6,722	3,043
සියළුම බෝට්ටු	28,655	22,015	6,640	3,006

එක් බෝට්ටුවක් සම්බන්ධයෙන් ප්‍රධාන පෙලේ අළුත්වැඩියා කිරීම් සඳහා යන වියදම සාමාන්‍ය වශයෙන්, රුපියල් 3,006 ක් වනු ඇතැයි ඇස්තමේන්තු කර තිබේ. මෙම මුදල, ක්‍ෂයවීම් වශයෙන් ගතහොත් ප්‍රාග්ධනය.කෙරෙහිවූ ශුද්ධ ලාභය සියයට 13.5 ක් වෙයි. ධීවර දෙපාර්තමේන්තුවෙන් කුලී පිට ගැනුම් මත ගෙන ඇති බෝට්ටුවක් සඳහා වාර්ෂිකව ගෙවීමට නියමිත ණය මුදල පමණක් ආයෝජනයේ වටිනාකමින් සියයට 24 ක් වෙයි. බෝට්ටුවක් තබා ගැනීමෙන් බෝට්ටු හිමියාට පාඩුවක් විඳින්නට සිදුවන්නේද යන ප්‍රශ්නය මේ නිසා උද්ගත වෙයි. ඇත්තවශයෙන්ම බෝට්ටු හිමියා විසින් ආපසු ගෙවිය යුතු වූයේ ප්‍රාග්ධනයෙන් සියයට 50 ක් සහ පොළීය ඇතුළුව සියයට 60 ක මුළු ප්‍රමාණයක් පමණි. මේ අනුව බෝට්ටු හිමියා සියයට 13.5 ක ලාභයක් ලබන්නේ නම්, වසර 4½ කදී ණය මුදල බෙරුම් කිරීමට ඔහුට හැකි විය යුතුය. බෝට්ටුව වැඩට යොදවන මුල් වසරවලදී ලබන ලාභය, පසු වසරවලදී ලබන ලාභයට වඩා අධික වන බව සැලකිල්ලට ගත් කල්හි, ණය මුදල වඩාත් කෙටි කාලයකින් බෙරුම් කළ හැකිය යන නිගමනයට බැඳ ගැනීමට කෙනෙක් පෙළඹෙනු ඇත. සම්කණ දත්තයන්ගෙන් සැකැසුන පහත දැක්වෙන සංඛ්‍යා සටහන මගින් වසර 3½ කින් පමණ ණය පියවිය හැකි බව පෙන්වුම් කරයි.

බෝට්ටුව පාවිච්චි කර ඇති කාලය (වර්ෂ)	වාර්ෂික ඉද්ධ ලාභය ප්‍රාග්ධනයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්
1	22
2	17
3	16
4	12
5	11
6	12
7	5
8	10
9	12

ආයෝජනයෙන් සියයට 13 ක ලාභය පහත් මට්ටමේ සංඛ්‍යාවකි. (අ) වැඩි මාළු ප්‍රමාණයක් අල්ලා ගැනීමෙන් හා (ආ) බෝට්ටුව ප්‍රවේශමෙන් මෙහෙයවා නඩත්තු වියදම් අඩුකර ගැනීමෙන්, ලාභය වැඩි කර ගැනීමට හැකි වන බවට දෙස් දෙන කරුණු තිබේ. සුළු හා ප්‍රධාන අළුත්වැඩියා කිරීම් සඳහා වාර්ෂිකව යන වියදම පමණක් ප්‍රාග්ධන පැහැදීමෙන් සියයට 16 ක් වෙයි.

බෝට්ටු නිමියන් බෝට්ටුවල ඇතිවන යාන්ත්‍රික දෝෂවලට කලට වේලාවට පිළියම් යෙදීමට උත්සාහ නොගන්නේ, අමතර කොටස් සොයා ගැනීමේ දුෂ්කරතාවයත්, ඒවායේ අධික මිලත්, අළුත්වැඩියා කිරීමේ පහසුකම් ලබා ගැනීමේ දුෂ්කරතාවයත් සහ අළුත්වැඩියා කිරීම් සඳහා යන අධික වියදමත් නිසා බව පැහැදිලි වේ.

එක් ගමනකදී අල්ලා ගන්නා මාළු ප්‍රමාණය, සැලකිය යුතු තරමකින් වැඩිකර ගැනීම අතිරේක සංවිධාන කටයුතුවලින් තොරව, ඉටු කර ගත හැකි පරමාර්ථයක් බව පැහැදිලි කරුණකි. එක් ගමනකදී අල්ලා ගන්නා මාළු ප්‍රමාණය වහාම වැඩි කර ගැනීමෙහි ලා ඵක් බාධකයක් වී ඇත්තේ, ශීචර ආම්පන්න ප්‍රමාණවත් නොවීමය. තවද, එක් බෝට්ටුවක් මුහුදු යන වාර ගණන මාසයකට 13 වාරයක් බව ඇස්තමේන්තු කර ඇති බැවින්, බෝට්ටුව සෑහෙන කාලයක් තුළ වැඩට නොගෙන තිබෙන්නට හරින බව පෙනී යයි. වඩා හොඳ සංවිධානයක් හා කළමනාකාරිත්වයක් ඇති කළ හොත්, මුහුදු යන වාර ගණන සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් වැඩි කර ගත හැකි බැව් පෙනී ගොස් ඇත. මෙය පවත්නා වත්කම් වැඩි කර ගත හැකි එක් මාර්ගයක් බව පැහැදිලිව පෙනෙන කරුණකි.

2. 1973 පාරිභෝගික මුදල් සමීක්ෂණය

පාරිභෝගික මුදල් කටයුතු පිළිබඳව, 1953 දී හා 1963 දී මහ බැංකුව මගින් සමීක්ෂණ දෙකක් පවත්වනු ලැබින. 1973 ජනවාරියේදී ඇරඹීමට සැලසුම් කරන ලද තුන්වැනි සමීක්ෂණයේ මූලික කටයුතු 1972 තුළදී සිදු කෙරිණි.

කුටුම්භ ආදායම සහ වියදම්, මෙම සමීක්ෂණයේ ප්‍රධාන තැන ගන්නා නමුදු, අදාළ ප්‍රභා විද්‍යාත්මක හා සේවා නියුක්ති දත්තයන්ද එහිදී රැස් කරනු ඇත. තෝරාගත් එක් එක් කුටුම්භය සම්බන්ධයෙන් අනුක්‍රමයෙන් දින 7 ක ආහාර සඳහා යන වියදම් පිළිබඳ සවිස්තර දත්තයන් එම කාලසීමාව තුළ තෙවරක් එහි ගොස් වාර්තා කර ගනු ඇත. මාස දෙකක කාලච්ඡේදයක් සඳහා නිවාස, රෙදිපිළි, ඉන්ධන හා එළිය, ප්‍රවාහන, අධ්‍යාපන, උත්සව, බෙහෙත්, වෙනත් භාණ්ඩ සහ සේවා වැනි ශීර්ෂයන් සඳහා යන වියදම් විමසා දැනගනු ඇත. කල්පවත්නා පාරිභෝගික භාණ්ඩ සහ ආයෝජන සඳහා යන වියදම් සම්බන්ධයෙන් සැලකිල්ලට ගන්නා කාලච්ඡේදය, මාස 6 ක් වනු ඇත.

නගරබද, ගම්බද සහ වතු අංශයන් සඳහාත්, ආර්ථික වශයෙන් බොහෝ කොටම සමාන යයි හැඟී යන පරිපාලන දිස්ත්‍රික්ක අනුව, කාණ්ඩ වශයෙන් බදු කලාප සතර සඳහාත් වෙන් වෙන්ව ප්‍රතිඵල පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක් සැපයීමට 1963 දී මෙන් මෙම සමීක්ෂණයෙහිද සැලසුම් කොට තිබේ. කොළඹ නගරයට අදාළ දත්තයන් අවශ්‍ය වූ අවස්ථා පසුගිය වකවානුවේදී බොහෝවිට දක්නා ලදී. එමනිසා කොළඹ නාගරික ප්‍රදේශය සඳහා වෙන් වශයෙන් දත්තයන් ලබාගැනීම ඒතකර බැව් සලකන ලදී.

මුළු වශයෙන්, නියැදිය සඳහා දිවයිනෙන්ම යොදා ගෙන ඇති කුටුම්භ සංඛ්‍යාව 5,000 කි. මෙම නියැදිය තෝරා ගැනීම සඳහා මුළු ජනගහණය ස්තර 13 කට වර්ග කරන ලදී. එක් එක් ස්තරයෙන් සංගණන කාණ්ඩ නියැදියක් ගෙන, එසේ ගත් සෑම සංගණන කාණ්ඩයකින්ම සමාන කුටුම්භ ගණනක් තෝරා ගන්නා ලදී.